

OSOBLIWOŚCI I ATRAKCJE PRZYRODNICZE BESKIDZKIEJ 5

ZIELONA KSIĘGA BESKIDZKIEJ 5

Beskidzka5
Brenna Istebna Szczyrk Ustroń Wisła

OSOBLIWOŚCI I ATRAKCJE PRZYRODNICZE BESKIDZKIEJ 5

ZIELONA KSIĘGA BESKIDZKIEJ 5

PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ
ALEKSANDRA DORDY

Osobliwości i atrakcje przyrodnicze Beskidzkiej 5 – Zielona Księga Beskidzkiej 5

Wydawca:

Stowarzyszenie Wspierania
Inicjatyw Gospodarczych

43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3a/1

www.deltapartner.org.pl

Redakcja:

Aleksander Dorda

Zespół autorski:

Marek Czader, Aleksander Dorda, Tomasz Jonderko, Andrzej Klimek, Leon Mijal, Magdalena Mijal,
Zofia Parchańska-Puczek, Bartosz Tyrna oraz członkowie zespołu SWIG DELTA PARTNER

Recenzja naukowa:

dr Jerzy Parusel

Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w Katowicach

Tłumaczenie:

Aleksandra Niechajowicz

Korekta:

Małgorzata Szelong

Projekt okładki:

Wojciech Zając

Opracowanie graficzne, skład, łamanie:

AT-studio

Druk:

FINIDR s.r.o., Český Těšín

ISBN 978-83-924793-8-3

©SWIG DELTA PARTNER

Publikacja bezpłatna

Nakład:

2000 egz.

Wydanie I

www.beskidzka5.pl/zielona

Cieszyn 2009

Projekt „Zielona książka Beskidzkiej 5” realizowany jest przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych.

OSOBLIWOŚCI I ATRAKCJE PRZYRODNICZE BESKIDZKIEJ 5

ZIELONA KSIĘGA BESKIDZKIEJ 5

PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ
ALEKSANDRA DORDY

NATURAL ATTRACTIONS AND RARITIES OF BESKIDZKA 5

THE GREEN BOOK OF BESKIDZKA 5

COLLECTIVE WORK EDITED BY
ALEKSANDER DORDA

Foreword

The tourist micro-region of Beskidzka 5 is an area situated in the Silesian Beskid and the Silesian Foothills that consists of the following municipalities: Brenna, Istebna, Szczyrk, Ustroń and Wisła. Although not large, the region pulsates with life at first sight already, it is also enormously popular with tourists. Every year the region of Beskidzka 5 is visited by approximately 2.7 million people. Such intensity of tourism movement is without doubt a source of immense pressure exerted on the natural environment of this area. At the same time, surveys conducted among tourists have shown that the majority of those who visit the municipalities of Beskidzka 5 see the landscape and environmental assets of this region as the primary purpose of their visit.

We are faced with a certain paradox then: that which comprises the greatest wealth of our region as well as the driving force behind the ever-increasing tourist movement – that is, the Beskidian nature and landscape - is at the same time menaced by growing tourist pressure accompanied by human activity resulting from tourist movement, in particular people's ignorance of the fact that their activity, or, in some cases, simply their presence, is harmful towards the environment.

The findings of the research into the tourist movement conducted in the area of Beskidzka 5 lead us to pose a question whether the visitors to our region – as well as us, its inhabitants – are given a chance to find reliable information about the natural environment of the Silesian Beskid and the Silesian Foothills, its unique plant and animal species, and its most characteristic features; information that is easy to understand and, at the same time, presented in an attractive manner. It struck us that such publication is not available. While it is true that there exist a number of valuable academic publications on this subject (some of which are listed in the bibliography section of this book), these publications either are addressed to a restricted group of professionals or only present chosen aspects of the environment of the Silesian Foothills and the Silesian Beskid. Those existing interesting publications whose aim is to educate and popularize the subject usually focus on a single municipality or merely on selected localities and areas lying within its area. However, there is no guide book to the natural environment of this region which would, intelligibly and in an attention catching manner, introduce a tourist into the most prominent places of Beskidzka 5 that are well worth visiting in respect of natural environment.

By publishing this book we would like to contribute to a better balance of tourism development in the area of Beskidzka 5, to the reconciliation of the increasing tourist movement with the limitations imposed by the necessity to protect and preserve the natural environment, while keeping the balanced economic and social development of the region. We are of the opinion that providing knowledge is the first step to achieve this aim - hence the present publication may partly function as an ABC-book on the natural environment of Beskidzka 5. The book presents the most characteristic plant and animal species of Beskidzka 5, their natural habitat, interesting facts about the region's geology, flora and fauna, and protected areas. Knowledge, however, is not everything – it has to be accompanied by sensitivity and the sense of responsibility. We trust that this book will, by presenting the beauty of the nature of the Silesian Beskid and the Silesian Foothills, make us all - the inhabitants of the region and all visitors coming here – sensitive to the region's beauty and the importance of the natural heritage that has been entrusted to our care. For this reason one of the book's chapters presents the recommended hiking trips around each of the municipalities of Beskidzka 5. The trails which we would like to guide our Readers along frequently differ from those most popular among tourists, yet, they are just as absorbing and abounding in surprises.

Finally, we would like the publication of this book to support the protection of Beskidzka 5 and its preservation in a state as good as possible. In our opinion, the development of tourism is possible to reconcile with the needs of natural environment as long as it is environmentally conscious tourism that holds in respect what can be found in a given region; the tourism open to the new, the other and the unexpected, yet, prepared to be limited in some respects, in the name of the preservation of that which is the most valuable in a particular region, and which is vulnerable to devastation when brought into contact with uncontrollable intense exploitation. This attitude – marked by sensitivity and responsibility – is what we wish all our Readers to assume.

The Authors

1. Data collected from the research into tourist movement conducted in the area of Beskidzka 5 in the years 2006-2007 within the framework of the Programme of Development and Promotion of Tourism and Cultural Products of Beskidzka 5, partly financed by EU funds.

Słowo wstępne

Mikroregion turystyczny Beskidzka 5 (Beskidzka Piątka) to niewielki obszar położony w Beskidzkie Śląskim i na Pogórzu Śląskim, składający się z gmin: Brenna, Istebna, Szczyrk, Ustroń i Wisła. Region to niewielki, ale już na pierwszy rzut oka tętniący życiem i niezwykle popularny wśród turystów. Beskidzką 5 odwiedza rocznie około 2,7 mln osób. Tak znaczne natężenie ruchu turystycznego jest oczywiście źródłem ogromnej presji na środowisko przyrodnicze tego obszaru. Jednocześnie w prowadzonych wśród turystów badaniach ankietowych okazało się, iż dla większości osób odwiedzających gminy Beskidzkiej 5 najważniejszym powodem przyjazdu są walory krajobrazowe i przyrodnicze tego regionu. Mamy zatem do czynienia z pewnym paradoksem: to, co stanowi najważniejsze bogactwo naszego regionu i jest siłą napędową rosnącego ruchu turystycznego - czyli przyroda i krajobraz - równocześnie zagrożone jest przez nasilającą się presję turystów oraz związaną z ruchem turystycznym działalność człowieka, a zwłaszcza przez jego brak wiedzy i świadomości, że swoim działaniem, a czasem jedynie samą obecnością wyrządza szkody w środowisku.

Wyniki badań ruchu turystycznego przeprowadzonych na obszarze Beskidzkiej 5 zmusiły nas do zastanowienia się, czy osoby odwiedzające nasz region - a także my sami, jego mieszkańcy - mają szansę zetknąć się z rzetelną, a jednocześnie atrakcyjnie i przystępnie podaną informacją na temat przyrody Beskidu Śląskiego i Pogórza Śląskiego, jej osobliwości, ciekawostek i najbardziej charakterystycznych cech. Zdaliśmy sobie sprawę, że takiego opracowania brakuje. Istnieją wprawdzie wartościowe publikacje naukowe na ten temat (z których część wymieniliśmy w bibliografii na końcu książki), są one jednak w większości skierowane do wąskiej grupy profesjonalistów lub omawiają wybrane aspekty środowiska przyrodniczego Pogórza Śląskiego i Beskidu Śląskiego. Natomiast interesujące publikacje o charakterze popularyzatorsko-edukacyjnym dotyczą na ogół pojedynczych gmin lub jedynie wybranych, położonych na ich terenie miejsc czy obszarów. Nie ma jednak przewodnika po przyrodzie tego regionu, który w przystępny i atrakcyjny sposób „oprowadziłby” turystę po najważniejszych i najciekawszych z przyrodniczego punktu widzenia miejscach na terenie Beskidzkiej 5.

Pragniemy poprzez wydanie tej książki przyczynić się do większego zrównoważenia rozwoju turystyki na obszarze Beskidzkiej 5, do pogodzenia rosnącego natężenia ruchu turystycznego z ograniczeniami, które nakładają potrzeby ochrony i zachowania środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym zrównoważonym rozwoju gospodarczym i społecznym regionu. Sądymy, że pierwszym krokiem na tej drodze jest dostarczenie wiedzy - dlatego niniejsza publikacja może pełnić po części funkcję swego rodzaju przyrodniczego elementarza dotyczącego obszaru Beskidzkiej 5. Zostały w niej omówione najbardziej charakterystyczne, tak zwane charyzmatyczne dla Beskidzkiej 5 gatunki roślin i zwierząt, miejsca ich występowania, ciekawostki geologiczne, florystyczne i faunistyczne, obszary objęte ochroną. Wiedza to jednak nie wszystko - wymaga wsparcia poprzez wykształcenie odpowiedniej wrażliwości i poczucia odpowiedzialności. Mamy nadzieję, że książka ta, prezentując piękno przyrody Beskidu Śląskiego i Pogórza Śląskiego, pomoże także uwrażliwić nas - mieszkańców i wszystkich gości naszego regionu - na jego urodę i na wagę dziedzictwa przyrodniczego, które zostało pozostawione naszej pieczy. Dlatego w jednym z rozdziałów prezentujemy gotowe propozycje wędrówek przyrodniczych po każdej z gmin Beskidzkiej 5 - szlaki, którymi chcielibyśmy Czytelników prowadzić, są często odmienne od tych najpopularniejszych wśród turystów tras, ale równie ciekawe i pełne niespodzianek.

Pragniemy wreszcie, aby wydanie tej książki przyczyniło się do ochrony i zachowania przyrody Beskidzkiej 5 w jak najlepszym stanie. Uważamy, że rozwój turystyki można pogodzić z potrzebami środowiska naturalnego, pod warunkiem, że będzie to turystyka świadoma, podchodząca z szacunkiem do tego, co zastajemy w danym regionie, otwarta na to co nowe, inne, nieoczekiwane, a jednocześnie gotowa na pewne ograniczenia - właśnie w imię zachowania tego, co w danym regionie najcenniejsze, a co w zetknięciu z masową i niepohamowaną eksploatacją może ulec zniszczeniu. I właśnie takiego - wrażliwego i odpowiedzialnego - sposobu uprawiania turystyki oraz poznawania świata życzymy wszystkim Czytelnikom.

Autorzy

1. Dane na podstawie badań ruchu turystycznego przeprowadzonych na terenie Beskidzkiej 5 w latach 2006-2007 w ramach projektu dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej „Program rozwoju i promocji produktów turystycznych i kulturowych Beskidzkiej 5”.